

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VI. Quo pacto lumen gloriæ concurrat ad Visionem Beatam ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

tutum in fide. Ita primam partem tenent Authores secundæ sententiæ: secundam verò partem à fortiori tenent Doctores pro prima sententia citati: utramque tamen expressè tenent *P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. §. Secunda propositio. P. Valent. tom. 1. d. 2. q. 12. punct. 3. §. Dico tertio. Favent P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 14. n. 9. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 3. n. 52. Bannez 1. p. q. 12. art. 1. dub. 1. Conclus. 1. Pesant. ibid. d. 1. Notabil. 4. Lorca 1. 2. d. 30. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 3. num. 10. P. Amicus d. 9. num. 204.*

116. Probatur prima pars primò, quia in Clement. *Ad nostrum cit.* nullum est verbum, quod exprimat habitum. Secundò, quia tota illa definitio non incongruè explicari potest de lumine Increato, seu Deo speciali suo concursu in actu primo elevante intellectum eo modo, quo supra probatum est à n. 84. Undè non bene Caiet. sententiam Scoti, qui videtur sub quadam conditione negare habitum luminis gloriæ, putat esse damnatam.

117. Probatur secunda pars primò, quia ita sentiunt plures Patres apud *P. Gil. tom. 2. tract. 5. cap. 5. n. 1. & 2.* Secundò, quia negando habitum luminis gloriæ, non satis explicatur definitio Clement. *Ad nostrum cit.* nec satis respondetur rationibus, quibus nostram sententiam de concedendo hujusmodi habitu comprobavimus à num. 104. Tertiò, quia rationes, quæ probant, temerarium esse dicere, Deum de facto per solum concursum peculiarrem in actu primo producere Visionem Beatam, similiter etiam ostendunt, temeritatis notà dignum esse negare habitum luminis gloriæ; qui tamen, posita illà sententià, non daretur; sed temerarium esset illud de facto affirmare, ut patet ex supra dictis num. 89. & à n. 105. ergo temerarium esset asserere id, ex quo inferitur.

SECTIO VI.

Quo pacto Lumen Gloriæ concurrat ad Visionem Beatam?

118. **M**ULTA sub hoc titulo scitu dignissima involvuntur, quæ sub unà, eademque questione dissolvi nequeunt: quæ igitur majoris momenti sunt seorsim per sequentes difficultates proponemus, commodiusque enodabimus: Sit igitur:

119. Difficultas 1. Utrum lumen gloriæ effectivè concurrat ad Visionem Beatam? Affirmativè. Ita *D. Thom. 1. p. q. 12. art. 5. corp. & ad 1. & 2. & art. 6. & lib. 3. contr. gent. cap. 53. 54. & 55. Richard. in 4. dist. 49. a. 3. q. 1. Palat. d. 1. conclus. 8. Capreol. q. 4. art. 3. ad 1. Ferrar. 3. contr. gent. cap. 54. ad 1. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. Conclus. 3. Zúmel. ibid. q. 2. conclus. 5. Bannez ibid. dub. 2. ad 5. P. Soar. 1. p. lib. 2. de Attrib. cap. 7. 8. 9. 12. & 15. num. 1. & 2. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 3. n. 49. Lorca ibid. d. 31. memb. 1. Cabrer. 3. p. q. 9. art. 2. d. 9. §. 4. n. 18. P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 6. 7. & 8. Egid. Lustr. tom. 2. lib. 10. q. 4. art. 1. §. 2. P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 3. Conclus. 2. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 5. P. Tanner. d. 2. q. 6. dub. 4. n. 6. P. Valent. 1. p. tom. 1. q. 12. punct. 3. His igitur. P. Herice tr. 4. d. 45. cap. 3. P. Preposit. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. n. 32. & alii.*

120. Probatur primò, quia lumen gloriæ non solum elevat intellectum creatum ad tendendum vitaliter in Deum clarè visum præciscendo à productione visionis, sed ad ipsam visionem eliciendam prout supra diximus d. 1. à num. 129. atqui non

Tom. 1.

potest sic cum elevare ad efficientiam visionis, quin simul cum illo ipsam visionem coëfficiat; siquidem cum habeat essentialiter complere rationem potentie activæ visionis, quæ in intellectu secundum sua naturalia considerato incompleta est, etiam cum illo habet essentialiter, quod sit potentia activa, & productiva ipsius visionis; ergo &c.

121. Probatur secundò, quia lumen concurrat ad visionem ut instrumentum Dei peculiariter juvantis intellectum ad productionem illius; sed instrumentum Dei peculiariter juvantis ad actiones, effectivè illas attingit; siquidem Deus mediante suo instrumento efficit, quod ipse immediatè per se facturus erat; per se autem immediatè applicaret concursum effectivum; neque enim aliter juvare solet actiones agentium; ergo sic concurrat mediante lumine ad visionem; consequenterque lumen ad illam effectivè concurrat.

122. Probatur tertio, quia lumen gloriæ suapte naturà est habitus de se ordinatus ad actum Visionis Dei, ut patet ex supra dictis; sed de ratione habitus est effectivè concurrere ad actus, sive id fiat facilitando potentiam, sive dando ei posse simpliciter ad eorum productionem; ergo &c. Confirmatur primò, quia ceteri habitus supernaturales effectivè concurrunt ad actus vitales supernaturales in via elicitos, ut communiter cōcedunt Theologi; ergo etiam sic concurrat habitus luminis gloriæ ad productionem visionis in patria. Secundò, quia Visio Beata, cum sit supernaturalis conaturalius produetur, si habitus luminis gloriæ effectivè ad eam concurrat; sic enim habebit principium suæ effectivæ actionis supernaturale; ergo sic ad eam concurrat.

123. Negativam sententiam tenent omnes, qui asserunt, intellectum habere se merè passivè ad Visionem Beatam; quos supra citavimus num. 10. cum enim affirmant Visionem Dei ob suam excellentiam à solo Deo produci posse, consequenter excludunt ab illius effectivè lumen gloriæ, quod plures eorum, aut omnino negant, aut solum illud admittunt ad Visionem Dei recipiendam, non autem producendam; quorum sententiæ, etiam admissa activitate intellectus, adhæret expressè *Major in 4. dist. 49. q. 4. in epilog. pro quibus:*

124. Obijcies 1. Nihil cogit asserere lumen gloriæ concurrere effectivè ad Visionem Dei; siquidem definitio Clement. *Ad nostrum cit.* optimè salvatur, dummodò asseramus lumen gloriæ necessarium esse ad hoc, ut intellectus fiat proportionatus in ratione potentie ad tendendum in Deum vitaliter absque ulla efficientia; sicut illam explicavimus in sententia asserente, intellectum habere se merè passivè ad Visionem Dei; ergo &c. Respondeo negando antecedens; cogimur enim ad concedendam vim effectivam in lumine gloriæ: tum ob rationes assignatas: tum ob definitionem Clement. cit. quæ non ita rectè salvatur absque concursu effectivo luminis gloriæ. Patet, quia absque temeritate salvare non possumus hujusmodi definitionem denegando luminis gloriæ rationem habitus, ut supra diximus; sed denegando ei concursum effectivum, eidem etiam denegamus rationem habitus, de cujus ratione est effectivè concurrere ad actum; ergo sine temeritate salvare non possumus prædictam definitionem, denegando luminis concursum effectivum ad Visionem.

125. Instabis: Elevatio intellectus, quam prædicta definitio tribuit luminis, optimè intelligitur absque illius concursu effectivo; siquidem si intellectus habeat

habeat se merè passivè, adhuc nihilominus per lumen elevabitur ad visionem; & tamen in eo eventum lumen nihil producat, sicut neque intellectus; ergo &c. Respondeo negando antecedens: licet enim elevatio ad videndum Deum salvari possit, abstrahendo à definitione Clement. cit. & supponendo, quod intellectus habeat se merè passivè; non ita tamen post prædictam definitionem; siquidem cum hæc introducat lumen tanquam habitam, prout supra diximus, consequenter explicat elevationem intellectus per concursum connaturalē talis habitus; habitus autem concurrat ad actum effectivè.

126. **Objicies 2.** De ratione actus vitalis, quæ talis est, est produci à principio essentialiter vitali, & in eodem immediatè recipi; sed lumen gloriæ, neque est principium vitale, neque immediatè recipit in se Visionem Beatam, ut supra diximus; ergo non est principium illius productivum. Respondeo distinguendo majorem: est produci à principio adæquatè vitali, & in eodem adæquatè recipi, nego majorem: à principio saltem inadæquatè vitali, & in eodem recipi; concedo majorem: ut autem visio sit actus vitalis satis est, quod ab intellectu ut à principio essentialiter vitali, & in eodem recipiatur immediatè. Patet in actibus vitalibus naturalibus, qui tales sunt; & tamen non recipiuntur, neque in habitibus naturalibus, neque in speciebus impressis ad eos effectivè concurrentibus, sed in solis potentiis.

127. **Objicies 3.** Si lumen gloriæ effectivè concurreret ad Visionem Beatam, aliquid ei ut causæ responderet in ipsa visione, seu effectu producto; sed nihil omnino ei correspondet; siquidem ratio adæquata visionis respondet potentiæ; ratio autem talis visionis respondet speciei intelligibili, seu Essentiæ divinæ loco illius concurrenti; ergo &c. Respondeo negando minorem; lumen enim gloriæ simul & potentiæ respondet ratio visionis supernaturalis, & beatificæ quoad ea quæ postulat ex parte potentiæ, licet nulla peculiaris ratio competat, & correspondeat lumen absque potentia. Nisi velis dicere non improbabiler, ei correspondere rationem, seu prædicatum supernaturalitatis.

128. **Difficultas 2.** Utrum lumen gloriæ in intellectu Beati sit ei totalis, & adæquata ratio influendi in Visionem Beatam? Negativè. Ita Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 5. corpor. & ad 1. & in 3. dist. 14. q. unica, art. 1. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 5. d. 1. Quidquid autem, & art. 6. d. 2. §. Ex his duabus. P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 4. num. 11. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 10. num. 14. & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 5. P. Herice tract. 4. d. 45. cap. 3. n. 53. P. Valent. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 5. n. 37. P. Gil. tr. 5. cap. 11. n. 4. & 5. P. Albertin. q. 1. Theolog. ex prim. princip. dub. 3. nu. 19. P. Preposit. 1. p. quæst. 12. art. 5. dub. 1. num. 32. P. Arrub. 1. part. d. 19. cap. 5. num. 23. & alii.

129. **Probatur primò,** quia virtus influendi in visionem Dei essentialiter involvit posse producere rationem vitalitatis, quæ datur in ipso actu videndi Deum; sed hujusmodi potestas non reperitur in lumine gloriæ; siquidem hoc non est principium vitale, sed sola potentia; ergo lumen gloriæ non est tota ratio intellectui influendi in Visionem Beatam.

130. **Probatur secundò,** quia Concilia, ut Trid. Sess. 6. can. 5. & can. 40. & Sancti Patres, ut D. Aug. lib. 2. de Peccator. merit. cap. 5. & in Plal. 78. ad illa verba: *Adjuvanos Deus salutaris noster*, læpè asserunt

adjuvari nos gratiā ad actus supernaturales meritorios vitæ æternæ, live ad operandum sicut oportet ad salutem; ergo supponunt dari in nobis virtutem aliquam, saltem incompletam ad tales actus eliciendos, ut constat ex D. Aug. primo loco cit. ibi: *Adjuvator enim Deus noster dicitur, nec adjuvari potest, nisi qui aliquid sponte conatur.* Et secundo loco cit. ibi: *Qui enim adjuvatur, etiam per se ipsum aliquid agit.*

131. **Probatur tertio,** quia si tota vis influendi esset ab habitu supernaturali luminis gloriæ, hoc idem militaret in quocumque alio habitu per se infuso, cum non detur dispar ratio; sed hoc de habitibus per se infusis voluntati dici nequit; alioqui quando peccator ante primam justificationem elicit actus supernaturales, quibus disponitur ad primam gratiam sine habitibus per se infusis, non posset denominari eliciens tales actus; siquidem non haberet in se principium elicitivum illorum etiam incompletum; ac proinde solus Deus peculiarī auxilio ei in actu primo assistens prædictam denominationem subiret, quod non est dicendum; ergo neque illud, ex quo sequitur.

132. **Probatur quarto,** quia si tota vis influendi proveniret ex solo lumine gloriæ, sequeretur, quod si lumen gloriæ à Deo infunderetur oculo, voluntati, aut cuilibet alteri potentiæ improporionatæ (quod fieri non repugnat, ut alibi diximus) illam redderet ex parte potentiæ proportionatam ad videndum Deum; siquidem cum lumen esset tota ratio videndi Deum, nullam aliam virtutem, aut proportionem requireret ex parte potentiæ ad illum effectum producendum; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud ex quo sequitur.

133. **Probatur quinto** cum P. Arriaga d. 7. sect. 2. n. 13. quia si habitus charitatis v. g. (ex hoc enim bene procedit argumentum ad habitum luminis gloriæ, de quo est eadem ratio,) esset tota ratio agendi, & anima solum conservaret hunc habitum, sequeretur nullo modo esse liberam, dignam laude, aut vituperio propter bonum, aut malum opus; siquidem nec in potestate ejus esset frænare, aut impellere habitum, sed habitus ille charitatis totum quasi ex proprio libitu faceret; sicque non esset culpabilis, aut laudabilis; sed hoc non est admittendum; ergo neque illud ex quo sequitur.

134. **Oppositum tenent Ledesm. de Divin. perfect. d. 8. art. 8. §. Dico 4. Sol. in 4. dist. 49. q. 3. art. 2. Cabrer. 9. p. q. 9. d. 2. d. 4. §. 4. & d. 9. §. 5. Navarret. tom. 1. contr. 37. §. 4. & 6. & contr. 41. Pefant. 1. p. q. 12. art. 6. d. 2. Notabil. 3. & conclus. 2. pro quibus: Argues 1. Ita se habent lumen gloriæ, & potentia per ordinem ad Visionem Beatam, sicut se habent potentia, & ejus virtus per ordinem ad objectum; sed virtus potentiæ est ei tota ratio tendendi in objectum; ergo etiam lumen erit ei tota ratio tendendi in visionem. Respondeo majorem ita esse distinguendam, ut dicamus, potentiam intellectivam, & lumen ita se habere, sicut quilibet potentia, & ejus virtus partialis supernaturalis, non autem totalis & supernaturalis, & naturalis, nam lumen gloriæ est ejus virtus influendi partialis supernaturalis, quæ in ipsa potentia supponit aliam partialem naturalem, quæ non est ab ipso lumine.**

135. **Argues 2.** Si lumen gloriæ non esset intellectui tota ratio influendi in visionem, illud, & intellectus in ipsam visionem influerent tanquam duæ causæ partiales; siquidem ab utroque applicaretur partialis virtus; sed hoc dici non potest; siquidem causæ partiales ita immediatè concurrunt ad esse-

effectum, ut neutra alteri subordinetur, neque ab ea virtutem, aut perfectionem accipiat, & utraque denominetur ab eodem effectu, ut patet in duobus luminosis producentibus eandem lucem; & in duobus trahentibus idem pondus; intellectus autem subordinatur lumini, ab eo virtutem, & perfectionem accipit, & solus ille, non verò lumen, denominatur videns Deum; ergo non sunt causae partiales visionis.

136. Respondeo cum P. Molin. cit. art. 5. d. 1. §. At dices. P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 6. & aliis, negando minorem, ad cuius probationem dicimus, conditiones illas ad rationem causae partialis petitis solum requiri, quando causae partiales fuerint ejusdem rationis, ut sunt in exemplis adductis; non autem diversae rationis, ut sunt lumen gloriae, & intellectus. Patet, quia species objecti, & intellectus sunt causae partiales respectu cognitionis juxta Scot. in 1. dist. 3. q. 7. §. Ad quaestionem, quem sequuntur Scotistae ibid. Cuius hic q. 12. art. 2. ad 3. & alios; & tamen intellectus ab specie ut instrumento sui objecti accipit ultimum complementum in ratione principii adaequati cognitionis; eisdem subordinatur ut primo moventi, & solus ipse, non verò species denominatur intelligens ab intellectu; sicque de aliis exemplis.

137. Argues 3. Si intellectus etiam esset causa influens in visionem Beatam, sequeretur, quod duo intellectus praediti aequali lumine, inaequales verò in virtute nativa, is melius Deum videret, qui perfectior esset in virtute sua; sed hoc videtur absurdum, ergo & illud, ex quo sequitur. Respondeo negando sequelam; omnes enim intellectus, etiam diversae speciei, in ratione potentiae obedientialis, vel etiam naturalis incompletæ, & elevatae aequaliter se habent. Hæc interim, de hoc enim argumento infra specialem quaestionem instituemus. Vide P. Arriaga proxime num. 22. ubi de illo latius.

138. Argues 4. Vitalitas visionis est etiam supernaturalis; ergo debet etiam fieri à lumine gloriae; ergo solum illud concurret, & non intellectus, qui nihil ibi producit. Confirmatur, quia visio non est composita ex vitalitate naturali, & ex supernaturalitate ut ex praedicatis in re diversis, sed tota est vitalis supernaturalis; ergo nihil est in ea, quod attingatur immediatè ab intellectu, ratione cuius ipse intellectus dici possit causa influens in illam.

139. Respondeo cum P. Arriaga cit. num. 21. & ad argumentum, & ad illius confirmationem, vitalitatem quidem esse realiter supernaturalem, & supernaturalitatem esse vitalem, ideoque illam realiter & à lumine, & ab intellectu procedere, ratione tamen nostra ibi esse compositionem, & unam formalitatem quasi ab uno, & alteram ab altero procedere quoad nos, utramque tamen ab utroque in re, in quo nulla est repugnantia. Ad id, argumentum posse ita contra Thomistas retorqueri: Supernaturalitas est vitalis; ergo debet prodire ab intellectu; siquidem lumen non est principium vitale, ut ipsi fatentur; ergo lumen non influit; sicut ipsi contra inferebant, intellectum non influere, quia vitalitas erat supernaturalis, qualis non erat intellectus.

S E C T I O VII.

Utrum intellectus concurrat ad Visionem Beatam ut causa principalis: an instrumentalis?

DIFFICULTAS I. Utrum intellectus Beati illustratus lumine gloriae concurrat ad Visionem Beatam ut causa principalis: an ut instrumentalis? Prima sententia asserit, concurrere ut causam principalem. Ita Bannez 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. 2. & 3. Zumel. ibid. d. 2. & 1. 2. tom. 2. q. 109. art. 1. d. 1. Conclus. 2. & art. 4. ad 2. Ledesma de divm. perfect. q. 8. art. 8. Conclus. 1. Ripa 1. p. q. 12. art. 5. dub. 1. cap. 1. proposit. 2. Navarret. controv. 39 §. 1. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 5. à n. 74. P. Vasq. 1. p. d. 176. Cabrer. 3. p. q. 8. art. 2. d. 11. §. 3. Conclus. 1. P. Anton. Perez. Certamin. 6. Scholast. cap. 4. & alii apud citatos, quorum fundamenta infra proponemus.

Secunda sententia media distinguit inter intellectum informatum lumine gloriae, & intellectum concurrentem ad Visionem Beatam per auxilium Dei extrinsecè adjuvantis, & in primo sensu concedit intellectui rationem causae principalis respectu Visionis Beatae: in secundo autem sensu dicit esse purum instrumentum. Ita quidam, quos tacitis nominibus referunt Bannez proxime §. Tertia sententia. P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 6. in solutione quarti argumenti, & tom. 3. de grat. lib. 6. cap. 6. agendo de actibus supernaturalibus in communi. Quoad primam partem probanda erat fundamentis primae sententiae infra ponendis: quoad secundam verò probanda erit fundamentis tertiae sententiae, de qua jam dicimus.

Tertia sententia, quam sequimur, tenet, Deum esse causam principalem Visionis Beatae, intellectum verò, seu creaturam Deum videntem, esse illius causam instrumentalem, idque sive intellectus operetur mediante lumine gloriae in se recepto, sive per auxilium dumtaxat extrinsecum Dei. Ita P. Soar. tom. 1. in 3. p. d. 31. sect. 5. & lib. 2. de Attrib. cap. 10. n. 14. & tom. 3. de grat. cap. 6. à n. 6. & cap. 7. à n. 1. & lib. 3. de Auxil. cap. 15. n. 20. & in Met. d. 30. sect. 11. n. 46. P. Vasq. 1. p. d. 46. & 1. 2. d. 22. cap. 2. n. 10. & 11. Medm. 1. 2. q. 3. art. 2. dub. 1. ad 7. Agid. Lusit. tom. 2. d. 26. q. 2. art. 3. §. Ad quod. Palat. in 4. dist. 49. d. 1. Paludan. in 4. dist. 49. q. 1. n. 42. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 5. dub. 7. & alii apud P. Gil. tom. 2. tr. 5. cap. 10. n. 3.

Probatur primò, quia illa solum potentia est causa principalis sui actus, quæ ad illum concurret per virtutem adaequatam sibi connaturalem, & non aliundè communicatam, & emendicatam; sed intellectus creatus non ita concurret ad visionem Dei; concurret enim per virtutem principalem, nempe lumen gloriae, sive auxilium, aliundè emendicatam, nempe à Deo, qui est causa principalis talis virtutis; ergo solus Deus, & non intellectus erit causa principalis respectu visionis productæ.

Confirmatur exēplis, quia aqua v.g. non concurret ad calefaciendum principaliter, sed instrumentaliter, quia licet sit substantia, ad illam tamen actionem non concurret per virtutem sibi propriam, sed alienam, & ab igne desumptam, qui est illius causa principalis. Similiter instrumenta artificis, non principaliter, sed instrumentaliter concurrunt ad actiones, quia præcipuam concurrenti virtutem